

HRVATSKI SABOR
Nacionalni odbor

Z A P I S N I K

s okruglog stola u organizaciji Nacionalnog odbora za praćenje pregovora Hrvatskoga sabora pod nazivom "Podizanje efikasnosti pravosuđa – mjere za provedbu", održanog 13. studenog 2008. godine

Okrugli stol je otvorila **predsjednica Nacionalnog odbora prof. dr. sc. Vesna Pusić** koja je istaknula da je svrha okruglih stolova koje organizira Nacionalni odbor otvaranje pregovaračkog procesa hrvatskoj javnosti, stručnoj, što je naročito važno i pri čemu Nacionalni odbor smatra da je potrebno uključiti sve predstavnike zainteresiranih institucija i grupacija na koje se to odnosi, i općoj hrvatskoj javnosti gdje će se najbolje moći izmjeriti uspješnost procesa i koja će eventualno trpiti rezultate neuspješnosti ovog zajedničkog projekta. Gđa. Pusić je pozdravila prisutne, a posebice predsjednika Hrvatskog Sabora gospodina Luku Bebića, predsjednicu Ustavnog suda gospođu Omejec predsjednika Vrhovnog suda, gospodina Hrvatina ministra pravosuđa gospodina Šimonovića, glavnog državnog odvjetnika gospodina Bajića, šefa USKOK-a gospodina Cvitana, ravnatelja policije gospodina Fabera, pregovarača za poglavlje 23 – Pravosuđe temeljna prava Kristiana Turkalja, veleposlanika zemlje predsjedateljice Francuske gospodina Saint Paula, predstavnika zemlje predsjedateljice od 1. siječnja 2009., Češke, gospodina Stepaneka, sve uvažene sudionike ovog okruglog stola, suce, predstavnike sudačkih udruga, predstavnike odvjetničkih udruga kao i ostale predstavnike državne uprave. Posebno je pozdravila i medije jer komuniciranje Europe građanima i komuniciranje cijelog procesa ne bi bilo moguće bez ključne uloge medija.

Predsjednik Hrvatskog sabora g. Luka Bebić, pozdravio je prisutne, te im zaželio dobrodošlicu i plodonosan rad. Predsjednik Hrvatskog sabora je izrazio zadovoljstvo velikim brojem prisutnih što potvrđuje važnost reforme pravosuđa, ne samo kao područja pregovora Republike Hrvatske s Europskom unijom, već i kao ključnog čimbenika u jačanju vladavine prava i sigurnosti hrvatskih građana, pri čemu i broj prisutnih izražava jasnu volju za efikasnim obračunom sa kriminalom i korupcijom. Važnost koju Europska unija daje pitanju reforme pravosuđa od iznimnog je značaja za Republiku Hrvatsku u smislu daljnje demokratizacije, vladavine prava i podizanja općeg standarda društva. Dobar zakonodavni okvir u skladu sa dobrom praksom Europske unije, a napose dobra međusobna suradnja, predstavljaju mehanizam koji nam može pomoći u postizanju zadanih ciljeva u reformi pravosuđa. Uvjet za udovoljavanje kriterijima za ulazak u Europsku uniju jest reforma, ali ta reforma se na prvom mjestu provodi zbog hrvatskih građana i ona bi se morala provesti čak i kada ne bi bili kandidati za Europsku uniju i kada ne bi odmakli u pregovaračkom procesu kao što jesmo. Predsjednik Hrvatskog sabora vjeruje da će današnji skup otvoriti nove vidike i ideje za unapređenje i konkretiziranje međusobne suradnje na području reforme pravosuđa, te da će Europska unija prepoznati napore koje Republika Hrvatska ulaže u tom pravcu. Smatra da je u Izvješću o napretku Europska komisija prepoznala sve napore Hrvatske, no oni u mnogim područjima još nisu dostatni, jer moraju biti u institucionalnom, a posebno u provedbenom pogledu, očiti, snažni i djelatno učinkoviti u hrvatskom društvu. U Hrvatskoj je na temelju Ustava trodioba vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. One su autonomne, ali svi vidovi državne vlasti trebaju djelovati usklađeno, što naravno ne podrazumijeva miješanje u pojedine sudske odluke, no ukoliko policija, državno odvjetništvo, USKOK i druge institucije prikupljaju dokaze i podastiru ih sudu, ako nema presuđivanja na vrijeme i kvalitetno onda taj proces ne može biti uspješno završen. Zaželio je današnjem sastanku mnogo uspjeha,

otvorenu i široku raspravu, što će i saborskim zastupnicima olakšati odluku pri donošenju zakona koji će značiti učinkovitije djelovanje sudbene vlasti.

Predsjednica Nacionalnog odbora prof. dr. sc. Vesna Pusić zahvalila je predsjedniku Hrvatskog sabora, te se uvodno ispričala zbog promjene programa, naime u planiranju okruglog stola je bilo predviđeno da sudjeluje i povjerenik za proširenje g. Olli Rehn, no na žalost prema zadnjoj verziji njegovog programa to nije bilo moguće. Gđa. Pusić je naglasila da se okrugli stolovi organiziraju u prvom redu zbog otvaranja procesa hrvatskoj javnosti, no zbog činjenice da će neki od sudionika skupa zbog posjete g. Rehna morati otići ranije, današnji sastanak smatra prvim a ne konačnim i definitivnim. Stoga gđa. Pusić preuzima na sebe obvezu da, u roku od nekoliko mjeseci, kada prvi efekti reformi o kojima će se govoriti budu vidljivi, organizira još jedan okrugli stol na kojem će svi predsjednici izvršne vlasti i institucija koje su zadužene za provedbu ovih reformi i procesa, biti u mogućnosti prisustvovati, kako bi ih prve ruke čuli procjene svih prisutnih o tome kako reforme funkcioniraju i u kom pravcu bi ih eventualno trebalo modificirati.

Ministar pravosuđa prof. dr. sc. Ivan Šimonović naglasio je da zbog kratkoće vremena neće moći govoriti o svim aspektima reforme, nego samo o prioritetima. Vezano uz prioritete reforme za današnju diskusiju je izdvojio dva – borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije, te prilagođavanje standardima Europske unije. Istaknuo je da namjerno ne govori o pregovorima, nego o prilagođavanju standardima jer se radi o reformama koje treba provesti, a ne o umijeću kako razgovarati sa Europskom unijom. Radi se o stvarnosti koja se treba mijenjati. Nadalje je spomenuo da će 2009. godine biti zgusnuta događanjima u pogledu pravosuđa, te biti iznimno teška, između ostalog jer će se reforma odvijati u nepovoljnoj gospodarskoj situaciji i uvjetima globalne krize i recesije koja se odražava i na Hrvatsku. Ministar Šimonović je naglasio da će neke od reformi biti posebno teške. Govoreći o prioritetima, ministar Šimonović je započeo s temom borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije, te naglasio da će nastojati govoriti što konkretnije sa rokovima, datumima, nositeljima zaduženja itd. Svjestan je da se koji put spomenuti datumi neće biti u stanju poštovati i da će biti prekoračeni, no smatra da postojanje datuma sili sve na mobilizaciju i akciju. Ministar Šimonović je najavio da će se do kraja 2009. donijeti antimafijaški paket zakona, u kojem se prvenstveno radi o ključnim promjenama Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o ovlastima policije. Ministar se detaljnije zadržao na promjenama Kaznenog zakona. Presudna promjena odnosit će se na širu mogućnost oduzimanja protupravno stečene imovine osoba koje su osuđene za djela korupcije odnosno organiziranog kriminala. Za sada postoji mogućnost oduzimanja imovine za koju se može dokazati povezanost sa kaznenim djelom, a zamrzavanje takve imovine već postoji kao mogućnost prema Zakonu o USKOK-u. Međutim mogućnost oduzimanja će se širiti, a ključna promjena će biti da će se moći oduzimati ne samo imovina koja je izravno povezana sa djelom, nego i imovina za koju se može osnovano sumnjati da je stečena kaznenim djelima, pri čemu će se ići na najširu moguću varijantu oduzimanja imovine, a da se to ne kosi sa Ustavom Republike Hrvatske. Intenzivno se proučava komparativna pravna praksa i tražit će se rješenje koje će moći najučinkovitije djelovati. Vezano uz izmjene Zakona o kaznenom postupku, ministar je naglasio da će se u sklopu šire reforme kaznenog postupka jedan dio posebno brzo početi primjenjivati na tzv. uskočke postupke. Naime, reforma koja se odnosi na prethodni postupak, odnosno ono što se obično naziva istraga, odnosi se na izravnu suradnju između policije i državnog odvjetništva u istrazi. Prijašnja uloga istražnog suca se mijenja, dakle istražni sudac neće biti onaj koji vodi istragu, nego samo osoba koja nadzire da li se istraga vodi u skladu sa pravom i da li se poštuju pri tome prava optuženika odnosno okrivljenika. Što se tiče tzv. uskočkih postupaka, skratit će se razdoblje kada se počinju primjenjivati ovi postupci na samo 6 mjeseci što znači da već sada i policija i Državno odvjetništvo trebaju žurno krenuti u pripreme za promijenjene odnose tijekom vođenja prethodnog postupka. Ministar je nadalje naznačio vremensku odrednicu za uspostavljanje tzv. uskočke vertikale. Uz policiju, koja će sama reći o specijaliziranim organizacijskim dijelovima policije koji se bave predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uz

specijalizirani USKOK na razini Državnog odvjetništva, od 1. siječnja 2009. godine imat ćemo i tzv. sudske uskočke odjele, odjele specijalizirane za organizirani kriminal i korupciju na četiri županijska suda, u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku. U istim gradovima, na općinskim sudovima, će se po potrebi osnovati uskočki odjeli, da bi se olakšalo i osiguralo brzo postupanje u najtežim predmetima, te odteretilo sudove na županijskoj razini. Ministar Šimonović naglašava da od 1. siječnja neće biti samo normativno uspostavljena uskočka vertikala, nego će ti odjeli i zaista početi sa djelovanjem. To će uključivati i određene zahvate, uključujući normativne, pri čemu ministar računa i na razumijevanje Sabora kako bi se po hitnom postupku donijele pravne promjene potrebne za ustrojavanje odgovarajućih odjela. Napokon, od siječnja 2009. kreće i kampanja: "Korupcija, to nisam ja". Naime, uz zahvate u normativnu sferu, uz organizacijski zahvat, iznimno je važno da se korupcija doživi kao nešto što je problem svakog građanina i da svaki građanin može svojim čvrstim stavom doprinijeti borbi protiv toga zla. Stoga je ministar Šimonović zamolio sve prisutne da se aktivno uključe u tu kampanju. Ministar Šimonović je svoje izlaganje nastavio ukratko predstavljajući reformu sudstva. Dva su ključna pravca reforme neovisnost i učinkovitost. Što se tiče neovisnosti sudstva, glavne reforme odnose se na ulazak u sudačku profesiju, postupak provjere učinkovitosti djelovanja sudaca odnosno kriterije za njihovo napredovanje. Vezano uz ulazak u profesiju, ministar smatra da će se napredak u smislu neovisnosti sudaca ostvariti ustrojavanjem Sudačke akademije koja će doprinijeti ne samo stjecanju dodatnog specifičnog obrazovanja za buduće suce, nego će omogućiti valorizaciju znanja i vrijednosti kandidata kao potencijalnog suca. Postojat će ispiti, rang lista po položenim ispitima i potpuno objektivni kriterij za prijem kandidata u redove sudaca. Kao ustavno rješenje postoji doživotnost sudaca, no to ne znači da ne treba biti povremenih provjera učinkovitosti djelovanja sudaca. U dogovoru sa sudačkom strukom, a posebice sa predsjednikom Vrhovnog suda, razvit će se objektivni kriterij. Iako objektivni kriteriji već i sada postoje, treba ih dodatno unaprijediti da bi se valorizirao rad i učinkovitost sudaca. Ministar Šimonović naglašava da isti kriteriji kojima se provjerava rad sudaca trebaju biti presudni za njihovo napredovanje, odnosno prelazak na županijske, odnosno vrhovne sudove. Cijeli sustav trebao bi biti uspostavljen do ljeta 2009., kako bi u jesen 2009. godine mogla pokusno proraditi Sudačka akademija, a do tada bi trebalo izvršiti sve potrebne zahvate, od kojih neki zaista prelaze volju i mogućnosti ministra pravosuđa. Ministar ističe da će se zbog nekih zahvata vjerojatno trebati ići i na promjene Ustava u tom smislu. Vezano uz učinkovitost pravosuđa, ministar Šimonović naglašava da su već sada postignuti rezultati oko normativnih zahvata kako bi se podigla učinkovitost djelovanja sudova. Donesen je Zakon o parničnom postupku koji će se bez sumnje s vremenom pozitivno odraziti na veću učinkovitost djelovanja sudova. U pripremi je Zakon o kaznenom postupku, već je donesen Zakon o ovrsi koji će omogućiti brže izvršavanje presuda. Ono što bi ministar želio staviti kao naglasak predstojećeg razdoblja su organizacijske promjene i akcijski planovi. Što se organizacijskih promjena tiče, one su već u tijeku, s 1. siječnja 2009. godine imamo 67, a ne 108 općinskih sudova, što se od tog datuma neće moći promijeniti u fizičkom smislu, jer se radi o okrupnjavanju sudova, o potrebi drugačije lokacije zgrada itd., ali u funkcionalnom smislu će od 1. siječnja 2009. već biti manji broj sudova. To je vrlo važno, jer će smanjenje broja sudova, odnosno njihovo okrupnjavanje pogodovati specijalizaciji sudaca za bavljenje određenim vrstama postupka i omogućit će racionalnije korištenje ljudskih resursa. Ministar naglašava da smo imali neujednačenu opterećenost pojedinih sudova, odnosno sudaca, te da će sada suci iz manje opterećenih sudova moći biti korišteni za pomoć onim opterećenijima. U nastavku ministar Šimonović naglašava da će, do sredine 2009. godine u ukupnom broju sudova biti provedeno smanjenje zaostalih predmeta za jednu trećinu, a neke naročito osjetljive reforme morat će trajati i dalje u 2009. godini, pa i kasnije. Zaključuje da su predložena rješenja univerzalna, i ona vrijede na normativnoj razini, odnosno na razini organizacijskih promjena za sve sudove. No to neće biti dovoljno. Za one sudove gdje postoje najveći zaostaci u rješavanju predmeta, treba naći odgovarajuća rješenja po mjeri svakog suda. Neki sudovi već imaju svoje akcijske planove kako se nositi sa zaostacima, drugi će ih razviti u trokutu između predsjednika Vrhovnog suda, predsjednika odgovarajućeg suda i Ministarstva pravosuđa. Ti akcijski planovi uključivat će i dinamiku po kojoj se moraju

rješavati zaostaci. Ministar naglašava da u ovlast ministra pravosuđa pripada i imenovanje predsjednika sudova, te želi nagovijestiti da će ta imenovanja uvijek biti provedena u konzultaciji sa predsjednikom Vrhovnog suda. Pri tome će se voditi računa o objektivnim kriterijima, dakle o rezultatima pojedinog predsjednika suda kao suca, ali isto tako i o managerskim sposobnostima. Od predsjednika sudova, odnosno kandidata za predsjednika suda tražit će se da podnesu programe kako se kane tijekom svojeg mandata nositi sa problemima specifičnim za pojedini sud, a isto tako će se od njih tražiti razrada programa po godinama, te će se tražiti ostvarivanje tih rezultata. Ministar se slikovito izrazio da ako se u prvih 6 mjeseci ne ostvari ono što je planirano, to je žuto svjetlo, a ako se rezultati ne ostvare ni u roku narednih od 6 mjeseci slijedi crveno za dotičnog predsjednika suda.

Ravnatelj Ravnateljstva policije, g. Vladimir Faber prezentirao je učinkovitost borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije. Naglasio je da smo prvi korak po ovoj temi učinili, naime prepoznat je problem. Put do izlječenja svakog bolesnog stanja, počinje od utvrđivanja točne dijagnoze, određivanjem terapije i njezine dugotrajne i strpljive primjene. G. Faber naglašava da ne nudi i ne obećava rješenja preko noći, jer je problem akumuliran godinama, no nastavlja da je uvjeren i siguran da ga se može riješiti, odnosno svesti na nužno prihvatljive okvire, uspoređujući sa susjednim zemljama kojima težimo što se tiče stanja sigurnosti – zemljama Europske unije. Siguran je da se njihov standard može dohvatiti u relativno kratkom roku od nekoliko godina. G. Faber smatra da je osnovni problem što smo godinama sustavno zatirali stvarno stanje, odnosno stvarne pokazatelje stanja kretanja sigurnosti, stanje i kretanje organiziranog kriminaliteta i korupcije. U 1997. godini, na najvišoj razini Ministarstva unutarnjih poslova tvrdilo se da nemamo mafiju, nemamo organizirani kriminalitet, te da imamo nekoliko skupina, ali će se njih *ad hoc* riješiti. U 1999. godini službeni policijski izvori također poriču postojanje mafijaške organizacije, dakle stupanj organiziranosti kriminaliteta u Hrvatskoj iako je već tada ova hobotnica u potpunosti premrežila hrvatsko društvo. G. Faber naglašava da se i u 2008. godini još uvijek sa vrha Ministarstva, odnosno policije, govorilo o tome da smo na gornjoj razini sigurnosti u Europi, da imamo najbolje stupnjeve razrješenja u Europi, da imamo dvostruko manju stopu kriminaliteta, te da imamo jedan od najsigurnijih glavnih gradova na svijetu, pa g. Faber pita ako je tako zašto bismo uopće nešto mijenjali. Međutim, nesklad između proklamiranog i stvarnog stanja je ogroman. U Hrvatskoj do sada nije provedeno niti jedno sustavno istraživanje javnog mijenja i stava građana kako bi se vidjelo kakvo je stvarno stanje sigurnosti, kakva je policijska usluga, kako funkcionira pravna država ili koji je stupanj povjerenja građana u institucije države. Međutim, g. Faber naglašava da se iz istraživanja Eurostata može vidjeti kako nas vide drugi, odnosno kako nas vide realni izvori - na tisuću stanovnika po broju nasilnih smrti Zagreb je, kao glavni grad Hrvatske, na 8. mjestu negativne pozicije. Što se tiče javne percepcije, g. Faber ističe da građani nemaju povjerenja u institucije države. Povjerenje je ključna riječ. Može se govoriti, poticati kampanje itd., međutim to su samo kampanje, a ne sustavna rješenja. Prije spomenuta anketa je samo jedna *on-line* anketa jer nema realnih izvora i relevantne mjerljivosti o tome kakav je stupanj povjerenja građana u policiju i pravnu državu. G. Faber nastavlja da, prema dostupnom kroz individualne radove, magistarske radove i slično, istraživanja pokazuju da je stupanj povjerenja građana u policiju negdje oko 25%, te napominje da najbolje europske policije prelaze 75% pa čak do 80% povjerenja građana. Ponavlja da je prvi korak učinjen, te misli da je zaista pet do 12 da shvatimo kakvo je stvarno stanje, da se prestanemo zavaravati i da se krene u reformu, odnosno transformaciju sustava. G. Faber naglašava da je vrijeme da se suočimo sa javnošću i hitno krenemo u konkretne akcije. Mjere su podijeljene na kratkoročne i dugoročne. Kratkoročne mjere su kadrovska konsolidacija, koja je zapravo dovršena - imenovani su praktički svi čelnici na razini Uprave kriminalističke policije i na razini Uprave policije. Otpočeto je poticanje procesa depolitizacije i profesionalizacije policije, a o tome će se moći govoriti tek kad to bude doneseno kroz zakone ali g. Faber jamči da su sva imenovanja novih rukovoditelja izvršena isključivo i samo temeljem njihovih stručnih i socijalnih kompetencija, te temeljem njihovog do sada dokazanog uspješnog rukovođenja

sustavom, a ne zbog pripadnosti nekoj političkoj stranci ili nekim drugim kriterijima. G. Faber naglašava da je ono što je također već poduzeto u praksi - koordinacija rada svih službi namijenjenih za sigurnost i provedbu zakona. Nema više negativnog rivalstva, suparništva između policije odnosno temeljne kriminalističke i specijalne policije i sigurnosno-obavještajne agencije. G. Faber naglašava da analitičari 24 sata razmjenjuju podatke, ali ipak još uvijek nema dobre koordinacije i suradnje s drugim službama i tijelima nadležnim za provedbu zakona. Poduzimaju se praktične mjere za podizanje općeg stanja sigurnosti u gradu Zagrebu i kadrovska obnova. Policiji, prema važećoj sistematizaciji, nedostaje 3 tisuće policajaca. G. Faber je svoje izlaganje nastavio s opisom dugoročnih mjera. Naglašava da se u Hrvatskoj treba ostvariti transformacija policije u javni servis građana kroz provedbu modela djelovanja policije u zajednici. Mora se shvatiti da je ključ uspjeha policije povjerenje građana u policiju. G. Faber naglašava da je preko 96% građana Republike Hrvatske "normalni ljudi", dakle građani koji žive lojalno, koji poštuju zakone, dok samo 25% građana iskazuje povjerenje u institucije države. Dakle, mora se pridobiti te građane, približiti im se, osigurati im kvalitetnu policijsku uslugu, dati kvartovskog kontakt policajca u svaki kvart i osigurati iskorištenje potencijala društva. Dakle, uspostaviti dobru komunikaciju i suradnju između građana pojedinaca, udruga građana, lokalne uprave i samouprave i policije usmjereno na rješavanje problema, a ne nabijati statistiku kako bi se reklo da smo zadovoljni. G. Faber naglašava da će se to napraviti kroz nekoliko projekata. Prvi projekt je reforma preventivnog rada policije u odori, kroz unapređenje i razvoj kriminalističke i komunalne prevencije. Naglašava da hrvatska policija ima dva službenika za prevenciju dok sve tranzicijske zemlje imaju odjele i institute za prevenciju sa po šezdesetak, osamdesetak znanstvenika i naravno pratećim službama. G. Faber naglašava da je krajnje vrijeme da se shvati da represija sama ne može dati rezultate, navodeći primjer nedavnih zakonskih promjena cestovnog prometa. Naglašava nadalje i da je potrebna reforma odnosa s javnošću. Javnost i zakonitost rada je temeljno načelo svake moderne policije i javnosti se treba otvoreno prezentirati i predočiti što se radi, koji su ciljevi, evaluirati i pratiti te ciljeve, te omogućiti uvid javnosti. G. Faber smatra da je najvažnije, iako se u prezentaciji nalazi pod rednim brojem 3. – reforma kriminalističke policije, te pod brojem 4. unapređenje međunarodne policijske suradnje. Nastavlja da se mora surađivati i rješavati problem, jer nema ozbiljnog kaznenog djela bez suradnje hrvatskog kriminalnog miljea, kriminalnog miljea Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Srbije, Albanije, Kosova, Makedonije, Bugarske. Također se mora u realnom vremenu razmjenjivati tisuće informacija a ne pisati preko NCB-a, Interpol, Zagreb Beogradu pa čekati odgovor mjesec dana za banalnu provjeru. G. Faber naglašava da je to realnost i tko to ne razumije, ne razumije čemu težimo. Kada govori o promjenama, o transformaciji policije, g. Faber naglašava da se mora prestati raditi kao tradicionalna, konzervativna policija koja je usmjerena protiv građana. Dakle, reaktivni pristupi policije koji smo do sada imali kada se nešto već dogodi, razbojništvo, krađa, ubojstvo, onda se blokira grad, te navodi primjer nedavnog ubojstva Ivane Hodak kada se još nije niti znalo što se dogodilo a blokiran je cijeli grad a da se nije znalo koga se traži. Ponavlja ranije izrečene riječi ministra Šimonovića da nam treba skalpel, odnosno da represija treba biti usmjerena na onih dva posto ljudi koji predstavljaju kriminalni milje, i koji sustavno godinama maltretiraju čitavo hrvatsko društvo. Treba se prebaciti na proaktivni pristup, a ne čekati da se nešto dogodi pa da se krene na uviđaj, nego sustavno nadzirati kriminalni milje, pojedince, vozila, objekte, stanove, kuće, vile i usmjeriti čitavu policijsku organizaciju, i sve ostale koji su zaduženi za provedbu zakona, protiv njih. G. Faber navodi nedavni primjer kada je policija spriječila podmetanje auto bombe, što je u medijima prošlo neopazice, a radilo se o istoj odnosno sličnoj eksplozivnoj napravi koja bi izazvala slične ili veće ili nešto manje posljedice kao u slučaju Pukanić-Franjić. G. Faber je naglasio da mora pohvaliti riječke kolege, koji su, samo zato jer se radi sustavan nadzor nad kriminalnim miljeom, došli do informacije i spriječio se atentat u fazi početka izvršenja. Naglašava da moramo tradicionalnu policiju izbaciti iz mentalnog sklopa, prije svega menadžmenta policije, a zatim i policajaca te prestati sa reaktivnim represivnim djelovanjem usmjerenim prema svima nego se usmjeriti dominantno na proaktivno i preventivno djelovanje koje će omogućiti i sprječavanje kaznenih djela, a ne samo hvatanje počinitelja kad se već kažnjiva djela

dogode. Za takvo postupanje postoji i pravna osnova, te g. Faber citira Zakon o policiji koji u članku 2. kaže: «Policija građanima pruža zaštitu temeljnih ustavnih prava i sloboda i zaštitu drugih vrijednosti». Osnovni policijski poslovi, iz članka 3. Zakona su sprječavanje, pa tek onda otkrivanje kažnjivih djela, prijestupa i prekršaja. G. Faber naglašava da, kad govorimo o reformi policije, govorimo o izgradnji protukriminalističkog obavještajnog sustava, što je proces, a govorimo i o onome što se pogrešno naziva „hrvatski FBI“. G. Faber naglašava da to nije „hrvatski FBI“ nego policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta koji će sustavno pratiti oblike korupcije i organiziranog kriminaliteta, trendove, način izvršenja, izučavati ih i izravno provoditi i najsloženije kriminalističke obrade, u suradnji sa nadležnim specijaliziranim državnim odvjetništvom USKOK-om, odnosno drugim državnim tijelima. Način djelovanja nacionalnog ureda bit će prije svega kroz prilagodljivost i elastičnost, a ne kroz krute okvire podijele na specijalističke odjele kao što je to sada. G. Faber se osvrnuo na pitanja medija zašto SOA nije imala informaciju o atentatu na Pukanića, te nastavlja da je to gotovo nemoguće kroz postojeće oblike i metode djelovanja, te u nastavku navodi primjer jednog od najboljih nacionalnih obavještajnih modela – onaj Velike Britanije u kojoj se ipak dogodio teroristički napad na London. Naglašava da nema čarobnog štapića i da ne bi trebalo imati nerealna očekivanja. Što se tiče regionalnih centara, napraviti će se multidisciplinarni pristup, dakle, ne specijalizacija nego posebni kriminalistički službenici, službenice za financijske istrage, odgovorne osobe za rad sa izvorima informacija. Smatra da se moramo penetrirati u kriminalni milje, kroz kriminalističko analitičku podršku i posebne timove – timove koji će kroz posebne izvode koji su omogućeni Zakonom o kaznenom postupku pokušati dokumentirati, odnosno pribavljati, dokaze na osnovu kojih će se kasnije voditi istrage. G. Faber nastavlja da će sjedište Nacionalnog ureda biti u Ravnateljstvu policije, a odjeli koji će regionalno provoditi mjere aktivnosti iz USKOK-a u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku. Ono što g. Faber želi naglasiti je da na jednom mjestu postoji multidisciplinarni pristup koji će osigurati sinergiju dakle osigurati da se napadne na problem, a ne da ga se samo kroz pojedine usko specijalizirane službenike dotakne. Naglašava da će za konkretne obrade trebati pomoć drugih agencija, prije svega Porezne uprave i Ureda za sprečavanje pranja novca, carinskoj službi, Državnom inspektoratu i svim drugim tijelima i ustanovama. G. Faber ističe da su sve spomenute institucije važne jer je kriminalitet problem zajednice, a ne samo policije. Napominje da se mora mijenjati sustav, a ne ljudi, navodeći primjer da je u 4 godine smijenjeno 4 ministra, 4 ravnatelja, 5 načelnika Policijske uprave zagrebačke i 5 načelnika Uprave kriminalističke policije. Suradnja policije i građana od vitalne je važnosti za cjelokupno stanje sigurnosti zajednice, a prema mišljenju g. Fabera, s ovakvim stupnjem povjerenja ne može se napraviti bitan iskorak. Nerješavanje manjih problema, skrivanje pod tepih znači generiranje problema. G. Faber nastavlja s trenutnim konkretnim postupcima, te naglašava da se pojačava prevencija dok će represija biti ciljano usmjerena, no naglašava da ne bježi od represije, kao i da policija ima monopol za uporabu sile, ali sila mora biti kontrolirana i primijenjena u skladu sa zakonom. Nastavlja da želi mijenjati mentalni sklop policijskih službenika i menadžera. Dakle pojačati proaktivno, u odnosu na reaktivno djelovanje i prije svega razvijati povjerenje i suradnju - partnerstvo svih službi i institucija nevladinih organizacija te građana pojedinaca. G. Faber nastavlja da je to težak i zahtjevan posao, i nije ga moguće provesti preko noći, no prvi korak je već napravljen. Zaključno zahvaljuje na prilici koju su dali predsjednik Republike, predsjednik Vlade, predsjednik Sabora, da se sada, prvi put u 22-godišnjem stažu g. Fabera, gradi profesionalna odnosno neovisna policijska organizacija, te naglašava da se nudi ozbiljna i korjenita reforma za koju je siguran da će dati rezultate. Naglašava da se mogu ponuditi rezultati ali se traži neovisnost, te želi da se policija konačno shvati i doživi kao struka, a ne kao produžena ruka političkih ili interesnih skupina i siguran je da će moći odgovoriti na potrebe društva u vrlo kratkom roku. Ono što je bino naglasiti je postojanje podrške javnosti, građana, i svijest o potrebi da mijenjanja situacije, te g. Faber misli da ovu priliku ne smijemo propustiti ne samo zbog sebe, ne zbog Europske unije, nego prije svega zbog građana Republike Hrvatske kojima to dugujemo.

Predsjednik Vrhovnog suda g. Branko Hrvatin ispričao se zbog toga što će morati ranije napustiti skup, no naglašava da ovdje izrečeno budi optimizam. Iako pozicija Vrhovnog suda nije takva da ima alate da govori o reformi sudstva, g. Hrvatin naglašava da je prihvatio govoriti o onome što je do sada učinjeno. Naglašavajući da je nešto učinjeno i u okviru sudbene vlasti, svakako će se referirati i na izlaganje ministra Šimonovića, te reći koliko je u tome sudjelovala sudbena vlast i koji su budući pravci. Pri tome kada se pokuša predstaviti učinjeno vrlo je teško to činiti samo s pozicija onoga koga se ocjenjuje jer se to može ocijeniti neobjektivnim, prema znanom pravilu: nitko ne treba biti sudac u vlastitoj stvari. Zbog toga će o onome što je učinjeno govoriti uspoređujući izvještaje koje se sačinjavali i objavljivali strani eksperti čiji je zadatak bio u proteklim godinama ocjenjivati i pratiti napredak Republike Hrvatske na području pravosuđa. G. Hrvatin je citirao izvještaj Misije za ocjenu stanja na području pravosuđa koji je došao iz neovisnih izvora, ali svakako nakon razmatranja stanja u Republici Hrvatskoj i od stranih eksperata koje javnost prepoznaje i želi tumačiti kao objektivne, a koji pod naslovom "Zaostali neriješeni predmeti, sudski kapaciteti" kaže: "Ogroman broj predmeta koji traju, odnosno čekaju sudski postupak jedan milijun 300 000 predmeta u vrijeme Misije predstavlja problem i zahtijeva žurno rješenje", i nastavlja zaključkom: „Nema suvisle strategije za rješavanje ovoga problema.“. Nadalje, misija stručnjaka za procjenu stanja, ponovo u području pravosuđa, slobode i sigurnosti poglavlje 23. kaže: "Broj sudskih predmeta zapanjujuće je visok. Prema statističkom izvješću za 2004. sudovi su riješili 1,8 milijuna predmeta. Broj novih predmeta iznosio je 1,9 milijuna. Kao rezultat toga trenutno broj neriješenih predmeta iznosi 1,6 milijuna, a iako se učinkovitost povećava u odnosu na 2003. stanje je još uvijek zabrinjavajuće". Naglašava da su prva dva citirana izvješća iz 2002. i svibnja 2005. godine te u nastavku citira izvješće iste stručne misije za isto područje iz 2008. godine koje sada navodi: "Zaostali neriješeni predmeti su proteklih godina s pravom predstavljali ključni problem pravosuđa koji je ugrožavao njegovu učinkovitost. Potrebno je podsjetiti kako je u prosincu 2004. broj neriješenih predmeta iznosio 1 milijun 640365 dok je u prosincu 2007. taj broj smanjen na 969100" te dalje izvještaj navodi: "Broj neriješenih predmeta dosegao je prihvatljivu razinu i usporediv je sa postojećim zaostacima u državama članica Europske unije". U nastavku g. Hrvatin iznosi podatke koji prikazuju što je sudstvo napravilo u zadanim okvirima - 2004. godine, na kraju godine, bilo je 1 milijun 637698 neriješenih predmeta, krajem 2005. godine 1 milijun 501709, krajem 2006. godine 1 milijun 157115 i krajem 2007. godine 969000 neriješenih predmeta. G. Hrvatin ukazuje i na podatke Općinskog suda u Zagrebu (sada Kazneni sud) - 2004. godine taj, tada odjel Općinskog suda radi s ograničenim brojem sudaca i ima 12992 predmeta u radu. Svaki sudac ima preko 450 predmeta koje mora rješavati uz svakodnevni novi priliv. U 2005. godini 11355 predmeta, 2006. godine 9047 predmeta i 2007. 6320 predmeta. Na dan 30. rujna ove godine Kazneni sud, Općinski sud u Zagrebu, svi suci rade na 5300 predmeta. G. Hrvatin naglašava da se dakle, nešto ipak dogodilo u ovome razdoblju, i da je taj sud doveden u situaciju da se može, odgađajući raspravu, ako su zakonom ostvareni uvjeti, nova rasprava zakazati u roku od 3 do 4 tjedna, a to je upravo zaključak koji se navodi u izvješću Misije koje kaže da smo usporedivi s određenim zemljama Europske unije. G. Hrvatin naglašava da s nekim zemljama Europske unije nismo usporedivi, jer se npr. u Italiji ne mogu dobiti takvi rokovi, te nastavlja s navođenjem i onoga što je loše. Nije promatrana i ne može se promatrati samo količina predmeta nego i struktura koja se krije u tim predmetima. Tako se 31.12.2005. godine utvrdilo da je od 49586 kaznenih predmeta na nivou čitave Hrvatske 15159 predmeta starijih od 3 godine. To je tada činilo 30,57% od ukupnog broja zatečenih neriješenih predmeta. Nakon što su implementirane nove mjere, 31.12.2006. godine ostalo je samo 5938 predmeta starijih od 3 godine, što je još uvijek velik broj, no u odnosu na raniji, ipak za gotovo 75% manji, i predstavlja samo 12% od ukupnog broja neriješenih kaznenih predmeta koji se u tom trenutku nalaze pred hrvatskim sudovima. G. Hrvatin navodi stanje 30. rujna 2008. godine - broj predmeta u radu je 44845 na svim sudovima, nije toliko pao kao što je to učinjeno u ukupnom broju na nivou Hrvatske zbog toga jer raste broj drugostupanjskih predmeta, što znači da se sudi više, brže i težih predmeta. U ovom trenutku od tih 44 845 kaznenih predmeta u radu na dan 30. rujna 2008. godine bilo je 5 635 predmeta koji će do 31. 12. napuniti 3. godine ili su stariji od 3 godine. G. Hrvatin ističe da će

do Nove godini biti napravljeno daljnje smanjenje, te da će omjer između ukupnog broja i loše strukture starih predmeta biti manji od 10%, a predviđa oko 8%. Napominje da se tome broju mora dodati jedan broj objektivnih predmeta koji stare, npr. ratni zločini u Istri i u presuđenju gdje se ne sudi u odsutnosti, nadalje postoji objektivna spriječenost zbog zakonskih zapreka kao što je duševna bolest okrivljenika i tako dalje. Što se tiče građanske grane, g. Hrvatini ne može biti takav optimist, pa navodi podatak da je 30. rujna bio jednak broj i postotak neriješenih starih predmeta kao i u siječnju ove godine. Dakle, 69 tisuća starih predmeta je riješeno u prvih 9 mjeseci. G. Hrvatini ističe da je ove podatke iznio jer govore da se posljednje 3 godine nastojalo pripremati za situaciju odgovornosti po vertikali i bolju organizaciju, no ne može se biti zadovoljan dok god postoji objektivno nezadovoljstvo građana sporošću koja je još uvijek prisutna. Ipak, g. Hrvatini smatra da je činjenica je da se rezultati moraju pokazati jer su rad velikog broja sudaca koji ulažu iznadprosječne napore, te navodi da imamo i suce kojima sigurno tu nije mjesto, ali za njih postoji, kao što je ranije rekao ministar sustav kontrole i stegovni postupci. G. Hrvatini pritom ističe da je pogrešna teza koja se u našoj javnosti često zastupa, a to je da ne postoji kontrola rada, te je pokazao detaljnu analizu rada sudaca u kvaliteti, kvantiteti, te strukturi mjesečnoga rada svakoga suca na primjeru Općinskog suda u Zagrebu, Građanskog odjela, te naglasio da se suci kontroliraju u čitavom nizu segmenata. U reformi sudstva, zajedno s Ministarstvom se unaprjeđuje sustav sudačke inspekcije koja mora napraviti daljnji korak ka evaluaciji rada i pravoj ocjeni, a koja treba dati kvalitetnog suca, onog suca koji će napredovati dalje samo i jedino na osnovi svoga rada i njegove kvalitete. G. Hrvatini je spomenuo i drugi segment – ratne zločine i suđenja za njih, gdje se poziva na ocjenu OESS-a i nevladinih udruga da je kvaliteta tih suđenja bitno poboljšana, da se više ne ponavljaju one greške koje se vežu za rane devedesete godine, ali naglašava da će se i tu, kroz specijalizirane sudove, raditi bolje i kvalitetnije. Podukom i edukacijom, ali i tjeranjem svih da striktno primjenjuju stroge zakonske norme, discipliniranjem stranaka pred sudom doći će se do rezultata. G. Hrvatini naglašava da mu je drago da je Vrhovni sud bio i jest prepoznat kao kritična točka za korekciju propusta ako i kada su se događali, no treba i dalje raditi. Naveo je i projekt stalne edukacije sudaca, no postavlja pitanje za koga se vrši postojeća odnosno buduća edukacija, jer ne zadržimo li sudački kadar u redovima nakon tako provedene edukacije, sudstvo neće imati koristi, već će koristi imati Javnobilježnička komora i Odvjetnička komora dobivajući kvalitetne i educirane ljude, jer se u sudstvu, nakon što sudac sazrije, nakon proteka pet godina koliko se nalazi u sudstvu uglavnom odlazi, te je tako u posljednje tri godine otišlo 177 sudaca. Od 2002. godine pa do 2008. imenovano je 365 novih sudaca od oko 1900 koliko ih sada trenutno u Hrvatskoj ima. To je više od jedne četvrtine novih sudaca. I ako se ti suci budu gubili odlaskom na bolje plaćena ili priznatija mjesta, neće se uspjeti. I konačno reforma koja je jako važna i koja je provedeno u suradnji sudstva i Ministarstva, a to je restrukturiranje mreže sudova, odnosno njezino smanjenje. Prvi rezultati vidjet će se 1. siječnja, no treba reći da sudstvo i pored te mreže neće moći zadovoljiti sve ono što se želi na sudstvo prebaciti kroz rješavanje. Drugi segmenti društva moraju također odraditi svoj dio posla, jer ukoliko se pretvorimo u državu u kojoj će redovni priliv biti između 1,7 milijuna predmeta do blizu 2 milijuna predmeta godišnje onda to govori da neki drugi segmenti ne odrađuju svoj posao na odgovarajući način jer se građani pojavljuju samo pred sudovima kada treba riješiti određene probleme. G. Hrvatini ističe da se sustav može tako usmjeriti ali se tada mora drukčije postaviti. Sve dobre namjere su se počele pretočavati u određene projekte reforme, no preoblikovanje sustava neće dati svoj puni obol ako i sam sustav ne odgovori na to određenim mjerama, te stoga g. Hrvatini smatra da u tom pravcu moramo razgovarati. Napominje da sudstvo nikad nije bježalo od kritike, već je rješavalo u onom opsegu koliko se moglo kroz sustav sa brojem sudaca i sa instrumentima koje su imali, iako se mora još puno raditi. Nadalje napominje da je u sustavu mnogo toga stavljeno iza paravana, a najbolji paravan je bilo sudstvo i tada su mnogi sustavi nefunkcioniranje određenoga dijela stavili iza toga paravana, jer sudstvo nema niti lisnicu a niti mač, nego samo svoj obraz i to je ono što je sudstvu najvažnije. Napominje da će se, dok je on na čelu Vrhovnog suda, pravomoćne presude izvršavati, jer je to jedini način na koji će sudstvo funkcionirati.

Pregovarač za poglavlje 23. – mr. sc. Kristian Turkalj govorio je o pregovorima u poglavlju 23. Napomenuo je da u ovom poglavlju neće biti pregovora oko izuzeća ili prijelaznih razdoblja. Reforma pravosuđa je jedan od ključnih elemenata poglavlja 23., drugi veliki dio je borba protiv korupcije, a treći dio čine ljudska prava. No reforma pravosuđa nije relevantna samo za poglavlje 23., nego se provlači kroz mnoga druga poglavlja – ona je horizontalno pitanje i upravo zbog toga jedan od ključnih elemenata pregovaračkog procesa Republike Hrvatske. G. Turkalj ističe da je ovo poglavlje novo poglavlje u pregovorima te da za ovo pitanje postoji izniman interes država članica. Naime, Ugovorom iz Amsterdama je Europska unija sebi postavila cilj da se razvije kao prostor slobode, sigurnosti i pravde, tj. da na prostoru cijele Unije svi građani imaju jednak pristup pravosuđu, da se unaprijedi pravosudna suradnja između država članica, koje će međusobno započeti s priznavanjem sudskih i arbitražnih odluka, što znači da mora postojati međusobno povjerenje u pravosudne sisteme država članica. Da bi to se takvo međusobno povjerenje ostvarilo u punoj mjeri, zemlje članice očekuju da sudovi donose odluke na nepristran, neovisan, profesionalan i učinkovit način; i upravo to je bit reforme pravosuđa. Kada se govori o nepristranosti, smatra se i traži da suci donose odluke bez ikakvog vanjskog utjecaja, a traži se i da postoji odgovornost, odnosno, da sustav sankcija za neodgovorno ponašanje sudaca funkcionira u praksi. Nadalje, načelo nepristranosti traži da organizacijski i zakonodavni okvir bude postavljen kako bi onemogućio vanjske utjecaje i zbog toga je težište cijele reforme na jačanju etike u pravosuđu, sprečavanju korupcije, jačanju sustava sankcije i profesionalne odgovornosti, prilikom čega se pod pojmom sankcija misli na stegovne postupke, postupke kršenja Etičkog kodeksa i pitanje kaznenog imuniteta sudaca. Neovisnost se nadovezuje na nepristranost. Ono što jača neovisnost su objektivni kriteriji za ulazak u pravosudnu struku, koji moraju biti transparentni, a napredovanje mora biti zasnovano na sličnim kriterijima. Učinkovitost sama po sebi izravno utječe na prethodna dva pojma, a obuhvaća prvenstveno smanjenje zaostataka neriješenih predmeta i skraćivanje trajanja sudskih postupaka, a u cilju ostvarenja prava na suđenje u razumnom roku. I konačno, pod profesionalnošću se govori o cjeloživotnom usavršavanju pravosudnog kadra. Prilikom izrade revidiranog Akcijskog plana upravo su navedena pitanja i njihov kontekst bili motiv, pokušalo se ne napisati akcijski plan radi Europske unije nego upravo unaprijediti sustav, izraditi Akcijski plan koji će hrvatskim građanima osigurati učinkovito pravosuđe, koje će biti nepristrano, nezavisno i profesionalno. G. Turkalj je ukratko iznio kako je nastao Akcijski plan. U njegovu su izradu bili uključeni ključni pravosudni dužnosnici, kojima se g. Turkalj tom prilikom i zahvalio. U radnu skupinu za izradu Akcijskog plana bili su uključeni brojni suci, državni odvjetnici, profesori, budući je prepoznata potreba da se izađe iz okvira državne uprave. Sam Akcijski plan ima 175 mjera, nisu sve jednako učinkovite i neće sve dati jednake rezultate, no svaka od njih ima za cilj popraviti određeni dio sustava, svaka je usmjerena na nešto, ima konkretan rok, zaduženog nositelja, tako da bude provediv. Akcijski plan zamišljen je kao živi dokument koji će se kroz provedbu redovito revidirati. Nadalje, Akcijskim planom će se značajno pokušati unaprijediti određeni etički standardi. U ovom trenutku pokušalo se osigurati kvalitetu i dinamičnost, no g. Turkalj naglašava da su svjesni da će provedba Akcijskog plana pokazati da neka područja nisu obuhvaćena, no vjeruje da će u cjelini plan napraviti značajan pomak tijekom sljedeće godine. Važan projekt je uvođenje sustava besplatne pravne pomoći koji će započeti 1. veljače 2009., a sada su u tijeku pripreme provedbenih propisa i administrativno tehničkih preduvjeta da bi sustav mogao funkcionirati. G. Turkalj je nastavio s izlaganjem o tome koja je željena dinamika očekivanja u poglavlju 23., u lipnju su usvojena sva mjerila i dostavljena Europskoj komisiji i sada se čeka pozitivna procjena mjerila, pri čemu g. Turkalj vjeruje da su napravljeni dokumenti dobri i da će se uskoro dobiti pozitivna ocjena te da će rasprava između država članica brzo započeti i biti kratka i učinkovita. Nakon što rasprava bude gotova g. Turkalj se nada pozivu za podnošenje Pregovaračkog stajališta RH, zbog čega se paralelno radi i na njegovoj izradi. Pregovaračko stajalište se finalizira sukladno navedenom u godišnjem izvješću o napretku. Sukladno usvojenoj mapi puta, ovo poglavlje je previđeno za zatvaranje krajem 2009., a g. Turkalj napominje da ćemo s naše strane učiniti

sve da ta dinamika bude poštovana. Naglašava da će na tom putu i dalje biti potrebna podrška pravosudnih dužnosnika i cijelog pravosuđa, jer u ovoj reformi svi zajednički moramo podržati pozitivne napore koji se sada provode.

Predsjednica Nacionalnog odbora, prof. dr. sc. Vesna Pusić smatra da je poglavlje 23. najvažniji dio pristupnih pregovora, 60% svega što trebamo učiniti i zašto bi mogli i trebali iskoristiti proces približavanja i pristupanja Hrvatske Europskoj uniji je reforma pravosuđa i stavljanje pravosuđa u funkciju. Jedna od funkcija i ciljeva ovog i ovakvih okruglih stolova, između ostaloga, je također pokušaj da se vidi kako da se nešto što je ključno za održavanje institucija ove zemlje, što je ključno za kvalitetu života u ovoj zemlji, stvarno makne s mrtve točke. To nisu statistike, nego je to povjerenje građana u institucije, to je povjerenje uostalom nas samih. Gđa. Pusić predlaže nazočnima da pitaju bilo koga s kim komuniciraju svaki dan o povjerenju nas samih u vlastite institucije svoje države, a bez pomaka na ovom planu, smatra da nemamo ozbiljne šanse za druge pomake. Jer sve ovisi o tome u kojoj mjeri ova temeljna institucija funkcionira, te stoga gđa. Pusić misli da nije vrijeme ni za kulise, ni za privide, ni za paravane, nego za ono što se može napraviti. A da nema problema, ne bi nam niti tako teško bilo reformirati i ne bi tako često mijenjali ljude koji su na čelu tih resora i pratećih službi. Naglašava da je to njeno mišljenje, te da će se razuvjeriti tek kad vidi praktične rezultate.

Glavni državni odvjetnik, g. Mladen Bajić naglasio je da je Državno odvjetništvo jedna od karika u lancu državne represije, a čvrstoća lanca se mjeri po najslabijoj kariki. Dakle, lanac represije mora biti jednako čvrst da bi postigao rezultat. Mjerilo rada policije i Državnog odvjetništva su jedino pravomoćne sudske presude, dok sve drugo mogu biti promidžbene priče, paravani. Postotak pravomoćnih osuđujućih sudskih presuda daje pravo na ocjenu da li je policija, a s tim i Državno odvjetništvo bila uspješna u svom radu. G. Bajić naglašava da mu je drago da je danas čuo ravnatelja policije o svim pomacima koje će se napraviti policija da bi bila uspješnija. Policija je tijelo otkrivanja kaznenih djela i počinitelja, drago mu je da je to konačno prepoznato i da se zna koje je mjesto i uloga Državnog odvjetništva, kao tijela progona, kako u odnosu na policiju, tako i u odnosu na sudove koji su jedini mjerodavni da ocijene kvalitetu rada i policije i Državnog odvjetništva kroz konkretne predmete. Nadalje ističe da mu je drago što je čuo od ministra pravosuđa o uskočkoj vertikali, te naglašava da od 2001. godine traju pokušaji da se uspostavi uskočka vertikala. USKOK je do sada percipiran ne samo kao tijelo progona, nego i kao tijelo otkrivanja. Državno odvjetništvo stalno upozorava da je to kriva percepcija i od 2001. godine traju nastojanja državnog odvjetništva da policija ima svoj USKOK ili pandan USKOK-a, te da postoje uskočki sudovi ili odjeli sudova. Uskočki predmeti su predmeti veoma velike važnosti i tajnosti. Uskočki odjeli sudova ili uskočki sudovi daju garanciju da u zatvorenom sustavu informacije neće curiti. Većinom je i danas tako iako nismo imali takove odjele. G. Bajić je istaknuo kako je Županijski sud u Zagrebu u nekoliko velikih predmeta koji su rađeni proteklih godina, a i kojima je bilo važno sačuvati tajnost, u tome i uspio i ti predmeti su ostali u sferi tajnosti ali samo zahvaljujući činjenici što smo imali sreću da smo u određenim situacijama naišli na suce koji su o tome sami vodili računa. G. Bajić napominje kako je ravnatelj policije govorio o posebnom timu policije koji je pandan USKOK-a i koji će se baviti upravo organiziranim kriminalom i korupcijom, time će se stvoriti pretpostavke da tužiteljski dio USKOK-a koji postoji od 2001. godine počne raditi onako kako se to od njega očekuje i da bude bolji i efikasniji nego što je to do sada, iako je u sferi korupcije, prema mišljenju g. Bajića, postigao bitne rezultate. Ipak, g. Bajić smatra da treba nešto reći o uspješnosti u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije. Uspješnost policije, a time i državnog odvjetništva, bila je dobra u suzbijanju klasičnog organiziranog kriminala kao što su droga, trgovina ljudima, prijevara i slično. Isto tako, došlo se do bitnih pomaka u odnosu na borbu protiv korupcije, o čemu govore činjenice. Međutim g. Bajić smatra da nismo bili dobri u borbi protiv posebno opasnih oblika organiziranog kriminala koji je na području Hrvatske nešto drugačiji nego li se to sada percipira. Naime, iskustveno se zna da su se u slučajevima pravog organiziranog kriminala ili mafije pripadnici kriminalnog miljea penetrirali i ušli u

redovne poslove, te svoje aktivnosti i svoj novac iz klasičnog organiziranog kriminala prebacuju ili su prebacili u legalno poslovanje, služe se klasičnim metodama redovnog poslovanja osim u trenucima kad im trebaju jači argumenti. G. Bajić smatra da je to opasnost za državu, no bez političke volje koja se izražava, između ostalog, i sa ovim okruglim stolom, sjednicama Vijeća za nacionalnu sigurnost, izjavama svih političkih stranaka u pravcu potrebe efikasne borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, pravosuđe i policija nemaju šanse. Stvaranje političke volje, pri čemu g. Bajić ističe da spremnost svih da u tome sudjeluju nikad nije bila toliko izražena, je nešto što ohrabruje. Međutim, g. Bajić naglašava da nas čeka velik i odgovoran posao, te da je izuzetno zadovoljan sa bitnim pomacima koji se događaju. Siguran je da će i ovaj skup tome doprinijeti. Pojašnjava kako je točno ono o čemu je govorio predsjednik Sabora kad je rekao da neće samo promjena zakonodavnih okvira dovesti do promjene boljeg i efikasnijeg pravosuđa, ali promjena zakonodavnih okvira će dati alat i policiji i hrvatskom pravosuđu da bolje i efikasnije radi, pri čemu će novi zakoni bitno potpomoći. G. Bajić napominje da Kazneni zakon Republike Hrvatske još uvijek u sebi sadrži u nekim opisima kaznenih djela socijalistička obilježja iz onog vremena a koja se danas apsolutno ne mogu primijeniti, jer se u proteklih 18 godina situacija bitno promijenila. Pri tome se neke nove kriminalne pojave ne mogu podvesti pod propisana kaznena djela i zavisno od toga ne mogu se donijeti osuđujuće presude. Zbog toga ne bi trebale izazivati čuđenje određene odluke državnog odvjetništva pa i sudova u pogledu oslobađajućih presuda jer su takve odluke, kao legalisti morali donijeti. No bitno je da neka gospodarska kaznena djela već nekoliko godina prolaze promjene u kaznenom zakonodavstvu, iako se još nisu uspjele donijeti sve potrebne izmjene, te g. Bajić smatra da je sad vrijeme da se to dogodi. Novi Zakon o kaznenom postupku, bez obzira na njegovu dinamiku, usvajanje, primjenu značiti bitne će pomake i za policiju, Državno odvjetništvo a i sudove u pravcu efikasnijeg postupanja. Pripreme za primjenu tog zakona su teške, a u Državnom odvjetništvu su pripreme već počele bez obzira kad će stupiti na snagu. Međutim treba voditi računa da treba donijeti još čitav niz novih zakona o kojima je govorio ministar pravosuđa, pri čemu g. Bajić posebice spominje Zakon o policijskim ovlastima koji je važan jer on daje alat i razgraničenje između položaja, uloge policije kao tijela otkrivanja i Državnog odvjetništva kao tijela progona. Taj zakon mora jasno razgraničiti tko kad ulazi u igru i zašto je odgovoran. G. Bajić ističe da su jednako važni i propisi u vezi upravljanja oduzetom imovinom, jer prateći propisi moraju točno regulirati, kao što je to u velikoj većini europskih zemalja, što će se događati s tom imovinom. Sada, kad se imovina oduzme u odgovarajućem postupku nema načina kako s njom upravljati do pravomoćne presude, pogotovo nakon zamrzavanja. Institut zamrzavanja je postojao i do sada u zakonu, ali g. Bajić pita tko će se usuditi zamrznuti imovinu ako nema mogućnosti postavljanja svog upravitelja, ili, ako je tvrtka u pitanju nastaviti s proizvodnjom do konačne sudske odluke. G. Bajić smatra da je Pravosudna akademija sudaca i državnih odvjetnika i njen program važan detalj u edukaciji sudaca i državnih odvjetnika, ali posebno se mora voditi računa o činjenici da je prošle godine 56 državnih odvjetnika napustilo državno odvjetništvo, što je preko 10%. Vodeći računa da treba najmanje 5 godina za pripremu da netko postane državni odvjetnik, postavlja se pitanje ne kako nadoknaditi tih 10% nego kako spriječiti novih 10% da odu, jer zanimanja u pravosuđu nisu atraktivna. G. Bajić smatra da plaće nisu toliko bitne, već je bitno to što pravosuđe nije vjerodostojno, i nitko ne želi raditi ili biti dio „gubitničkog tima“. Traže se bolja i atraktivnija zanimanja, koja su ne samo puno bolje plaćena nego i uživaju veći ugled. G. Bajić nastavlja da je informatizacija pravosuđa korak bez kojeg nema efikasnog pravosuđa, jer je međusobno povezivanje svih predmeta koje u državi imamo protiv određenih osoba jako važna stvar, no pitanje informatizacije je i pitanje financiranja. G. Bajić navodi primjer upita koji stižu u Državno odvjetništvo u kojemu se traže određeni podaci, svi misle da državni odvjetnik pritisne na dugme i dobije npr. broj zločina iz mržnje, a u stvarnosti 60 općinskih državnih odvjetnika i njihovih pisarnica i 20 županijskih moraju prevrtiti sve svoje upisnike onakve kakovi postoje još iz Austro-Ugarske da bi došli do tih podataka. Nastavio je s iznošenjem učinjenog unutar sustava Državnog odvjetništva. Prije nekoliko godina odlučeno je da je praćenje rada i nadzor nad zaposlenima najbitniji. Razvijen je sustav ocjenjivanja koji je objektivniji zahvaljujući parametrima koji su unijeti u ocjenjivanje i veći broj ljudi je

zahvaljujući tome otišao, jer nisu ispunjavali standarde koji su postavljeni za određeni nivo. Nivo standarda i kvalitete rada se svaki dan mora dizati sve više i dio ljudi koji su unutar sustava također moraju otići. Relativno se često vode stegovni postupci i oni uglavnom završavaju isključivanjem iz sustava. Ocjena je isto tako je važna kao kriterij za procjenu kvalitete pojedinaca i jedini je kriterij napredovanja u struci. G. Bajić naglašava da su iz državnog vijeća prilikom imenovanja eliminirani bilo kakvi utjecaji, veze, preporuke i slično, mišljenje i prijedlog za imenovanje se daje temeljem pregledom rada svakog kandidata i dobrovoljne sigurnosne provjere. Što se ažurnosti tiče, g. Bajić naglašava da bi volio da Državno odvjetništvo nije ažurno, jer bi to značilo da je državno odvjetništvo dobilo veliki broj kaznenih prijava, te se nada da će se to nakon konsolidacije policije i dogoditi, te da će Državno odvjetništvo dobiti velik broj kaznenih prijava koje će procesuirati i čak toliko da ih neće stići napraviti u isti dan. G. Bajić naglašava činjenicu da već godinama broj kaznenih prijava godišnje pada od 5 do 6%, prema evidencijama primljenih novih kaznenih prijava u državnom odvjetništvu taj trend traje već 4 ili 5 godina, te napominje da to nije stvarno stanje na terenu, nego su to isključivo podaci o podnesenim prijavama. Ohrabrio ga je izlaganje ravnatelja policije i siguran je da će to rezultirati bitnim pomacima i u radu policije, a s tim i državnog odvjetništva.

Veleposlanik Francuske Republike Nj. E. Francois Saint-Paul čestitao je na otvaranju „kutije“ reformi koja se neće moći zatvoriti. Smatra da je to najbolji put, te naglašava da je vrlo važno ono što su rekli gospodin Faber i g. Bajić, a to je povjerenje javnosti i vjerodostojnost, jer se ne može reformirati tajno, bez podrške javnosti, te smatra da je uvjeriti javnost ključno. Stoga smatra da je važno imati debatu. Naglašava da je činjenica da i Hrvatska i Europska unija imaju iste ciljeve i iste interese, te uvjerava da EU želi pomoći. Veleposlanik Saint-Paul savjetuje prisutnima da zajedno budemo zahtjevni.

Predsjednik Upravnog suda Republike Hrvatske g. Ivica Kujundžić smatra da u reformi pravosuđa veliku ulogu mora imati i reforma odvjetništva, i ne vidi cjelovitost reforme pravosuđa bez reforme odvjetništva jer svaki građanin ima pravo na adekvatnu pravnu zaštitu koja je osigurana putem Odvjetničke komore i odvjetnika. Nadalje ističe da nema reforme niti akcijskih planova ako se za to ne osiguraju adekvatni uvjeti, bilo ljudski resursi ili materijalno-tehnički, te navodi primjer Upravnog suda gdje se već niz godina radi s 32 suca, a u posljednjih godinu dana, radi kompliciranosti izbora sudaca, se radi sa 25-26 sudaca, a istovremeno godišnji priliv predmeta na Upravnom sudu Republike Hrvatske je oko 15 tisuća predmeta. Stoga g. Kujundžić pita da li to znači povjerenje građana u sud ili neki drugi segmenti u društvu ne rade svoj posao. G. Kujundžić navodi činjenicu da se, u sklopu reforme pravosuđa, u reformi upravnog sudovanja daleko odmaklo, i nada se završetku već iduće godine. Početkom iduće godine donijet će se krucijalni zakon o upravnim sporovima i nakon toga će se osnovati 4 nova prvostupanjska suda na području Republike Hrvatske i to u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Rijeci. Napominje da se pri tome rukovodilo trenutačnim stanjem i da u planovima nije pređena ona granica širenja koja bi bila uvjetovana mogućnošću reforme, nego će se nastojati da se s postojećim kadrovima pokrije problem. Pri tome naglašava pomoć Državnog savjeta Francuske Republike čiji je predsjednik bio u 2 navrata u Hrvatskoj te koji je prenio svoja dragocjena iskustva s obzirom da je Francuska kolijevka upravnog sudstva i upravnoga prava. S obzirom da se na Upravnom sudu Republike Hrvatske ostvaruju temeljna ljudska prava, kao što je pravo na mirovinu, zdravstvenu zaštitu, pravo na državljanstvo, pravo na građenje itd, g. Kujundžić ističe da se uz postojeći plan i unutarnju reorganizaciju svake godine smanjuje broj starih predmeta, tako da na Upravnom sudu Republike Hrvatske u ovom trenutku postoji 8,9% predmeta koji su stariji od 3 godine, te se nada da će se taj broj još više smanjivati.

Član Nacionalnog odbora g. Mario Zubović se uključio u raspravu naglašavajući da mu je drago da se okrugli stol održao, te ističući da mu je žao da državni odvjetnik govori da imamo stare zakone koji sprječavaju Državno odvjetništvo da efikasno radi, te poziva pravnike da sačine zakone, pošalju ih u Sabor, a u Saboru će se ti zakoni izglasati, jer nema

nikakvog razloga da se zakoni koji su potrebni da policija, sudstvo i odvjetništvo bude efikasno, ne izglasaju. G. Zubović naglašava da, ako je ove godine već izglasano blizu 100 zakona u svezi ulaska u Europsku uniju, tako se mogu izglasati i oni zakoni koji su potrebni da bi sudstvo, policija bili efikasni, jer svi kao građani vidimo i znamo i osjećamo što nije dobro i to već godinama i pitamo se zašto se to ne mijenja. Stoga g. Zubović pita pravnike, zašto se to ne mijenja? Zašto se glasno ne više i glasno ne govori promijenimo zakon koji me ograničava. G. Zubović nastavlja da se govori da nemamo odgovarajući zakon te pita što ćemo s imovinom ako ju oduzmemo, te postavlja pitanje kako je uopće mogao nastati model da se imovina može oduzeti, a da se ne zna onda tko će s njom gospodariti, te zaključuje da netko nije dobro radio.

Predsjednik Hrvatske odvjetničke komore g. Leo Andreis javio se potaknut govorom predsjednika Upravnog suda koji naglašava potrebu reforme odvjetništva. Hrvatsko odvjetništvo prije svega, bez obzira kako se to danas prezentira u javnosti, zasigurno želi boljitak svojoj zemlji i svojim građanima. Smatra da će i odvjetnicima biti puno lakše raditi u zemlji s uređenim pravosudnim sustavom čiji su odvjetnici zasigurno važan dio, te naglašava da bez slobodnog i samostalnog odvjetništva nema, neće biti i ne može postojati slobodno i samostalno sudstvo. Bez ta dva slobodna i samostalna elementa čitavoga sustava neće nikada postojati niti proraditi sustav, ma koliko o tome bilo dobrih namjera, želja i prijedloga. G. Andreis nastavlja da je člankom 27. Ustava Republike Hrvatske hrvatskom odvjetništvu zagwarantirana samostalnost, pa o njegovoj reformi odlučuje odvjetništvo samo. Naglašava da je do sada bio jedan pokušaj da se napravi reforma u okviru Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu koja, po mišljenju hrvatskih odvjetnika, u jednom svom dobrom dijelu nije uspjela, a nije uspjela čak niti u formalnom dijelu. G. Andreis ističe da čak nije moguće sačinuti pročišćeni tekst od aktualnog Zakona o odvjetništvu i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu. Smatra da je dizanje ruke u Saboru o predloženim zakonima potrebno, ali samo onda kada su prethodno sve službe i svi ljudi zaduženi za stvaranje zakona napravili svoj posao kako treba. G. Andreis naglašava da je, kao predstavnik odvjetništva, doista radostan čuti ono što je čuo i od ministra pravosuđa, od predsjednika Vrhovnog suda, od ravnatelja policije te od državnog odvjetnika i volio bi da od svih lijepih riječi dobijemo i ljepotu i konkretnost djela. Ne dvoji da postoji volja da se to napravi, međutim bez profesionalizma i bez uključenja svih onih koji mogu doprinijeti u tom radu, neće se napraviti ništa. G. Andreis ponovno nudi, kao i više puta ranije, besplatnu pomoć hrvatskih odvjetnika pri stvaranju novih propisa, jer smatra da se ta mogućnost sustavno zaobilazi pri stvaranju bilo kojeg novog propisa, a drži da imamo vrhunskih, kvalitetnih ljudi voljnih da pomognu, jer je odvjetništvu cilj red. Osvrnuo se i na primjedbu predsjednika Vrhovnog suda i glavnog državnog odvjetnika o odljevu kadrova iz sudova u odvjetništvo i javno bilježništvo, i pita da li je indikativan obrnuti put od onoga koji se događa zemljama u kojima pravni sustavi postoje stotinama godina i gdje se iz odvjetništva odlazi u sudstvo kao kruna karijere.

Predsjednica saborskog Odbora za pravosuđe gđa. Ana Lovrin naglašava da je poglavlje 23. – pravosuđe i temeljna prava zaista jedan od ključnih političkih kriterija za ulazak Hrvatske u Europsku uniju, ali da je i izuzetno važno za svakodnevni život građana. Gđa. Lovrin naglašava da je borba protiv korupcije i organiziranog kriminala izuzetno važna, te napominje da su se, na žalost, morali desiti zadnji tragični događaji da se osjeti takva sinergija i da konsolidacija snaga unutar pravosuđa i policije dobije novi zamah u efikasnosti provedbe onoga što je zacrtano, i osmišljavanju novih mjera. Smatra da trebamo konstatirati ono što je dobro i krenuti dalje naprijed. Gđa. Lovrin ističe da je Hrvatska promatrana svake godine i u sferi pravosuđa i temeljnih ljudskih prava, te da postoje izvješća o napretku koja govori o određenim pomacima, no točno je da je važno ono što građanin osjeća na vlastitoj koži, a ne da mu se govori da mu je dobro, ali ponavlja da su potrebni izuzetno veliki statistički brojevi prije nego se to osjeti, ali da se osjeti u cjelokupnom pravosuđu i u sudskom postupku jer je ljudima izuzetno važna sigurnost, izuzetno važna borba protiv organiziranog kriminala, protiv korupcije ali i svakodnevni pristup sudu u građanskim stvarima. Gđa. Lovrin

ističe da niti jedna europska zemlja nije provela reformu pravosuđa brzo i zato ne treba zanemariti one rezultate koji su od početka 2005. do danas ostvareni i da se ide dalje, a to je 40%-tno smanjenje zaostataka, u kaznenim predmetima kao što smo čuli gotovo svođenje na nulu predmeta starijih od tri godine u razumnome roku. Ponavlja riječi državnog odvjetnika da je zakonodavni okvir važan, važna je i materijalna priprema i resursi. Napominje da se 60%-tno povećanje osuđujućih presuda za koruptivna kaznena djela dogodilo jer je institucijama omogućeno da rade svoj posao pa u konačnici i pripremom zakonskih tekstova, dakle proširenjem kataloga koruptivnih djela i izmjenama kaznenog zakona. Gđa. Lovrin je naglasila da je u zakonu izmijenjena odredba o zloporabi položaja da bi se ona mogla procesuirati, i ona je ušla u katalog koruptivnih USKOK-čkih kaznenih djela, što je omogućilo daljnje akcije i procese koji se danas vode. Osvrnula se i na izjavu g. Fabera, te ponavlja da se dogodila sinergija unutar pravosuđa i policije, a potrebno je da se ona dogodi i unutar svih državnih tijela. Gđa. Lovrin napominje da je Vlada osnovala povjerenstvo za praćenje borbe protiv korupcije na razini državnih tajnika, no dok svi segmenti državne uprave to dobro ne razumiju, borba protiv korupcije neće biti učinkovita. Sankcioniranje korupcije je na kraju, a prava borba protiv korupcije je prevencija korupcije, a prevencija može biti jedino na način da se svi koruptivni rizici prepoznaju u svim segmentima. Kada ipak do korupcije dođe, onda dolazi policija, državno odvjetništvo i sud. Stoga, akcija koju je najavio ministar: "Korupcija, to nisam ja" će možda nekome djelovati banalno, ali treba ju provoditi jer nema uspjeha dok se bude relativizirala korupcija kada je u našem dvorištu, bilo na sveučilištu, bilo među liječnicima, među sucima pa svatko kaže to baš nije ona prava i velika. Važna je nulta tolerancija na korupciju na svakoj razini i u svim segmentima. Prema tome, gđa. Lovrin drži da je izuzetno važna međuinstitucionalna suradnja i da su svi angažirani na svim razinama u borbi protiv korupcije. Gđa. Lovrin ističe primjer jednog komentara kojeg je pročitala a koji kaže: „Što je jedino gore od koruptivnog ponašanja? Onda kad dotični koji se tako ponaša uopće ne shvaća da se koruptivno ponaša“.

Predsjednik Visokog trgovačkog suda g. Srđan Šimac smatra da zajedništvo i odlučnost koja se iskazuje među sudionicima današnjeg skupa, budi optimizam, a nama je nužno potrebno da se taj optimizam prelije i izvan ove dvorane, među građane. G. Šimcu se svidjelo kada je gospodin Faber kazao da preduvjet za uspjeh rada policije nije samo njena unutarnja organizacija koju treba popraviti i koja se popravlja, nego je za taj uspjeh potrebna suradnja svih segmenata društva počevši od samih građana. G. Šimac to uspoređuje sa stanjem u sudstvu, odnosno u pravosuđu, te naglašava da suci nisu otok u društvu i jednostavno ne mogu sami riješiti sve probleme bilo u pravosuđu bilo u društvu, koji im se stavljaju na teret. S obzirom na podatke o broju predmeta koje je spomenuo predsjednik Vrhovnog suda RH, smatra da sudovi ne mogu biti jedini i isključivi forum rješavanja svih mogućih sporova u državi. Suci ne mogu biti jedini koji će sudjelovati u rješavanju enormnog broja sporova, već trebaju široku pomoć, prije svega samih stranaka, zatim odvjetnika, javnih bilježnika, vještaka, stečajnih upravitelja, gospodarstvenika, ali i države, koja je također veliki „proizvođač“ sporova kojima se zatrpavaju sudovi, a istovremeno opravdano od sudova traži da djeluju aktivno na njihovom smanjenju. Nužnost je da se stranke konačno stave u centar događanja, kada je o rješavanju njihovih sporova riječ. Ovo zato jer su one u postojećem sustavu rješavanja sporova uvelike isključene od aktivnog sudjelovanja u njima. Njihova pasivnost s jedne strane kao osoba koje najviše znaju o svojim sporovima, a s druge strane, osoba koje ujedno prepuštaju isključivo drugima da vode i odlučuju o njima umjesto njih samih, snažno doprinosi neefikasnosti i sporosti sudova. G. Šimac ističe primjer da se od svih sporova koje svi hrvatski sudovi riješe godišnje, samo njih oko 3% riješi se sudskom nagodbom, što govori o tome da se taj institut praktično ne koristi. Ovaj podatak jasno upućuje na razmjere klime sporenja među našim građanima. Bez aktivnog sudjelovanja stranaka u vlastitim sporovima i bez njihovog doprinosa u način njihovog rješavanja, problemi u pravosuđu neće uskoro biti manji. Ovo stanje slikovito opisuje primjer postupak mirenja pred Visokim trgovačkim sudom RH, u kojem su obje stranke već nakon pola sata pregovaranja, priznale da u cjelokupnom ranijem trajanju parničnog postupka od ukupno 8

godina, nikada ranije nisu razgovarale, a u mirenju gdje im je bila omogućena komunikacija, postigli su nagodbu već nakon četiri sata pregovaranja. Opisana zgoda jasno govori o nedostacima postojećeg sustava rješavanja sporova, koji zahtjeva žuran redizajn u skladu sa zahtjevima modernog vremena, pri čemu naglasak treba dati na sustav kao servis građana, a ne na građane kao servis sustava. Strankama treba omogućiti aktivno sudjelovanje u njihovim sporovima ali ih i učiniti suodgovornim za njihovo rješavanje. Početni mali uspjesi mirenja u sudstvu svojim izuzetnim prednostima čini se najbrže utječu na pozitivnu promjenu negativne percepcije stranaka i javnosti o pravosuđu. Najbolja potvrda mogućnosti koje stoje pred nama u ovom pogledu, već je i samo jedna od izjava stranaka o postupku mirenja pred VTS RH: „Mirenje u sudu mi je vratilo povjerenje u sudstvo koje sam ranije potpuno izgubio.“ Zato pomocija nagađanja i mirenja među strankama u sporovima, treba biti jedna od osnovnih reformskih aktivnosti u pravosuđu, te ako u tim nastojanjima dosegemo cilj pri kojem bi se stranke same umjesto u 3% slučajeva, došle do nagodbe u 20% slučajeva, kako je to primjerice u Finskoj, tada bi pa i uz niži postotak, bio napravljen nevjerovatan uspjeh koji bi se pozitivno odrazio na hrvatsko pravosuđe ali i na cjelokupnu našu društvenu zajednicu. U nastavku, g. Šimac je još istaknuo kako pravosuđe i država trebaju učiniti sve ne bi li pravosuđe učinili sposobnim privući, ali i zadržati, najbolje pravničke kadrove u svojim redovima. Zato je zamolio sve prisutne dati svoj doprinos u pravcu osiguranja uvjeta da se od pravosudnih dužnosnika u smislu stručnosti stvori elitno zanimanje, kao najbolja garancija njegove moguće svijetle budućnosti, kao i budućnosti našeg društva.

Zamjenik glavnog državnog odvjetnika g. Dragan Novosel želio je pojasniti zbog čega nemamo više alternativnih načina rješavanja predmeta. Kada je u pitanju kazneni postupak on se slaže da su nagodbe važne, no smatra da imamo zatvoren krug i postavlja pitanje zašto nema nagodbi? G. Novosel smatra kako nema izvjesnosti da će pravorijek biti donesen u razumnom roku, posebno da će u redovnom kaznenom postupku biti na vrijeme izrečena presuda, a ako i bude donesena presuda sankcije ne stimuliraju sklapanje nagodbi. Upravo stoga smatra da je ono o čemu je govorio predsjednik Vrhovnog suda važno da potakne stranke na nagodbu. Kada je u pitanju kazneni postupak želio je podsjetiti da nema nevažnih i važnih kaznenih djela. Ima teških i manje teških kaznenih djela, ali za onoga kojem je slomljen prst, za onoga koji je pretrpio štetu, za nekoga kome je provaljeno u kuću, za njega su to jednako teška kaznena djela i on želi dobiti satisfakciju u obliku presude kojom će počinitelj biti proglašen krivim i kojom će mu biti izrečena adekvatna sankcija. Kako sudovi ne bi bili preopterećeni treba stimulirati ostale oblike rješavanja sporova. Naglašava da je sudovanje svugdje u svijetu skupo i smatra da je ono što možemo i trebamo učiniti promjena pristupa – ne mora se ići sa svime na sud. G. Novosel pojašnjava kako je u nekim slučajevima dostatno da počinitelj pred onim kojemu je nanio štetu to prizna i štetu nadoknadi, da se tako može postići zadovoljština žrtve. Upozorava kako imamo takve institute, i trebamo ih više primjenjivati a ne sa svime ići u redovni postupak. Ako na početku kaznenog postupka, okrivljenik prizna da je kriv i spreman je sklopiti nagodbu, preuzeti sankciju, tada to nije neuspjeh sustava represije, tada je njegov uspjeh. G. Novosel postavlja pitanje koliko smo spremni na takve promjene naglašavajući da broj nagodbi u kaznenom postupku varira od zemlje do zemlje, od Sjedinjenih Američkih Država gdje je to i do 94% pa do nekih nama susjednih zemalja gdje je to manje ali ipak u dvocifrenim brojkama. Smatra da je važno alternativno rješavanje sporova kako u građanskoj domeni sudovanja, tako i u kaznenoj, jer se time rasterećuje sud koji postaje efikasniji, a i stranke kada uvide prednosti ovakvog postupanja postaju sklonije ovom načinu rješavanja spora.

Član Nacionalnog odbora prof. dr. sc. Milorad Pupovac motiviran je izlaganjem predsjednika Vrhovnog suda, posebice riječima „obraz“ i „paravan“. Obraz zato što je time završio predsjednik Vrhovnog suda govoreći kako suci nemaju lisnicu, nemaju mač, već imaju jedino obraz, te smatra da je u tom slučaju to nulto stanje našeg pravosuđa u kojem jedino što je ostalo ljudima koji bi trebali suditi jeste njihov moralni, etički i privatni integritet. G. Pupovac vjeruje da se ponekad tako i događa i da ponekad ljudi ostaju u okolnostima da se nalaze samo pred tom vrstom dileme, sačuvati obraz ili popustiti pod okolnostima,

pritislima ili košmarom zakona ili propisa pred kojim se ponekad mogu naći, no g. Pupovac smatra da od toga treba i krenuti, te vjeruje da treba osigurati sva potrebna sredstva da ono moćno oružje koje suci imaju u rukama, a to su zakoni, doista djeluju već pri samoj činjenici da postoje i pri samoj činjenici da postoje oni koji nose odoru suca i imaju riječ, a ne samo obraz, a riječ slijedi na osnovi njegovoga čitanja, tumačenja i izricanja iz onoga što mu zakon omogućuje. Što se paravana tiče, g. Pupovac smatra da su zastupnici u Hrvatskom saboru i cijeli Sabor bili ne samo paravan, ne da su se krili iza toga paravana vrlo često, nego su obilato doprinosili da se stvara takva vrsta zakonodavnih okolnosti u kojima suci nisu imali najbolje pretpostavke za svoj rad. Sabor jeste donosio zakone koji su stvorili uvjete pravnoga nereda. Sabor jeste donosio zakone u kojima se princip pravednosti i pravičnosti nerijetko nije poštovao, što je točno i g. Pupovac smatra da u tom smislu nitko od nas ne može biti sklonjen iza paravana. G. Pupovac smatra da su nerijetko donošene odluke, posebice izborom sudaca na vrlo važna i visoka mjesta, u kojima se nije pazilo na one profesionalne karakteristike na koje se moralo paziti, a time se naravno nije vodilo računa ni onoj nultoj točki o kojoj je predsjednik Vrhovnog suda govorio, a to je obraz. Jer obraz će najbolje sačuvati profesionalnost. Drugo, g. Pupovac ističe da su nerijetko donošeni zakoni i zakonski propisi u kojima se nije vodilo računa niti o ravnopravnosti građana, niti o ravnopravnosti institucija ili mogućih drugih aktera pravnoga prometa. Treće su utjecali ponekad na to kako će se stvari događati u pravnom prometu. Materija suđenja za ratne zločine je možda još najživlji prostor toga utjecaja. Između ostaloga tu se upleo i Vrhovni sud svojom odlukom da je moguće suditi tu materiju u odsutnosti, što je suprotno Ženevskim konvencijama i Ženevskim propisima sa argumentom, bolje da ljudi imaju mogućnost da to skinu sa svojeg imena ako su nedužni, nego da s time eventualno odu u grob. To nije argument. Jedan takav slučaj je vraćen, kojem je bilo dva puta suđeno prema saznanjima g. Pupovca, to je slučaj Travica koji je sudjelovao u teškom zločinu u mjestu Ervenik, tokom ratnih godina '92. ili '93. bilo mu je suđeno i u tim godinama, bilo mu je suđeno u odsutnosti, djelo je očito počinjeno, postoji dokaz da ih je počinio on i također da je sudjelovao. G. Pupovac pita da li je potrebno da ima pravo na još jedno suđenje. Nadalje, smatra da postoji možda samo pet negativnih primjera sudaca koje bi trebalo posebno istaći, a ne samo pet pozitivnih. Vraćajući se na osnovnu intenciju onoga što je htio reći, g. Pupovac bi, iz iskustva koje kao zastupnik u Hrvatskom saboru ima, da su se onim mogućnostima koje Hrvatski sabor ima kao zakonodavac nerijetko stvarale takve pretpostavke da se nije poticala profesionalnost, te da sucima nije davano dovoljno prostora niti za profesionalnost niti za nedvosmislen pravosudni izriek kako bi mogli osigurati ono što pravosuđe treba osigurati. Zato, kad se govori o reformi pravosuđa, g. Pupovac uvijek ima na pameti i ulogu Sabora.

Sudac Vrhovnog suda g. Marin Mrčela je naglasio da neće iznositi stavove Vrhovnog suda već će ovdje govoriti kao zamjenik predsjednika Udruge hrvatskih sudaca, kao član pregovaračke skupine za pregovaračko Poglavlje 23. i 24., ali i kao voditelj hrvatskog izaslanstva pri grupi zemalja za borbu protiv korupcije tzv. GRECO koje je stalno tijelo Vijeća Europe i gdje je g. Mrčela ne samo voditelj hrvatskog izaslanstva nego i zamjenik predsjednika tog tijela. Vezano uz konkretne mjere, drugi evaluacijski krug GRECO-a je završen ali ne do kraja jer se moraju provesti još dvije preporuke koje se ne tiču pravosuđa već Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa i vezano uz računovođe. G. Mrčela je istaknuo da su dvije preporuke koje se tiču USKOK-a i koje se tiču oduzimanja imovinske koristi ispunjene. Ono u što se sada nastoji ići, vezano uz oduzimanje imovinske koristi i uz daljnji razvoj vertikale koju je spominjao predsjednik Vrhovnog suda, je više od onoga što je GRECO od nas tražio te zato g. Mrčela misli da to treba pohvaliti i pozdraviti i nada se da će to proći i u Hrvatskom saboru. Vezano uz poziv da se donese prijedlog koji će se potom izglasati u Hrvatskom saboru, ističe da, na žalost, nije uvijek situacija da zakone pišu profesionalci Ponekad ih i napišu, no onda se čudom u Saboru pojavi drugi tekst pa Sabor donese ili ne taj tekst odgovarajućom većinom, ili se taj tekst izmjeni. Osvrnuo se na izjavu g. Pupovca jer mu je bilo zanimljivo i drago za čuti da nije uvijek odgovornost samo na onima koji prijmjenjuju propise nego i na onima koji donose ili ne donose propise jer, vezano uz gospodarska kaznena dijela, prijedlog je bio pred Saborom ali nije prošao. Bez namjere

polemiziranja, g. Mrčela nije siguran da su suđenja u odsutnosti suprotna Ženevskim konvencijama, no oni su zakonodavna regulativa koja kod nas postoji, a suci primjenjuju zakon takav kakav je. Napominje da je, osim obraza, to jedna stvar koju suci imaju i nitko je nikad neće oduzeti. Kao sudionik pregovora i zamjenik predsjednika Udruga hrvatskih sudaca, a vezano uz mjere iz tzv. antimafijaških zakona koje su predložene i koje Udruga hrvatskih sudaca i suci s kojima je g. Mrčela razgovarao, a koji već rade te predmete, pozdravljaju, g. Mrčela je još jednom naglasio da su izmjene sudskog poslovnika koje idu na povećanje učinkovitosti i svrhovitosti provođenja ovih postupka od strane praktičara pozdravljene. Posebno je pozdravljen dio koji će, g. Mrčela se nada, ispraviti apsurdnost situacije da onaj tko presuđuje uskočki spis ima 3 tisuće kuna manju plaću od onog koji ga optužuje, jer ako je doista razlog takvom rješenju postojanje sigurnosnih provjera onda će se, nada se g. Mrčela, to sada ispraviti jer koliko je njemu poznato, a zna za Županijski u Zagrebu i zna za Vrhovni sud u Zagrebu da su svi suci koji su pozvani i određeni da sude u uskočkim predmetima ispunili obrasce za sigurnosnu provjeru nivoa jedan i potpisali suglasnost da te provjere budu provedene, jer je sigurnosna provjera jedna od mjera za provedbu učinkovitosti pravosuđa. G. Mrčela ističe da je druga mjera za provedbu učinkovitosti ono što postoji u sudskom poslovniku, a to je da će sudac biti dužan da u roku od sedam dana od primitka istražnog zahtjeva, odnosno sedam dana od pravomoćnosti optužnice, obavijestiti predsjednika suda kada će biti prvo ročište odnosno kad će biti prva glavna rasprava. To je konkretna mjera koje će se suci pridržavati. Iduća stvar o kojoj je g. Mrčela govorio su imovinske kartice koje se opet pojavljuju u upitnicima za sigurnosnu provjeru, što nije problem jer su svi suci predali imovinske kartice. No, ono što je Udruga hrvatskih sudaca upozoravala za imovinske kartice jest da su suci oprezni vezano uz zlouporabu podataka iz imovinskih kartica koja se već i dogodila. Naime, g. Mrčela ne želi govoriti o slučaju kad je slučajnim nalazom izvučen primjer jedne sutkinje pa se onda opravdano postavilo pitanje o imovini, nego kad je netko, vjerojatno novinar, došao do podataka iz imovinskih kartica od trideset ili četrdeset sudaca pa je onda ispalo da jedan sudac ima otkot i ta je informacija objavljena te se g. Mrčela pita s kojom svrhom. Nastavno zaključuje da to nije mjera koja će podići učinkovitost pravosuđa niti mjera koja će sačuvati obraz hrvatskog pravosuđa, a niti će doprinijeti povećanju ili dostizanju ugleda sudbene vlasti. Što se tiče kriterija imenovanja i kriterija odlaska sa sudačke dužnosti prema mišljenju g. Mrčele oni su razrađeni, nisu savršeni ali su kao takvi danas bolji nego što su bili prije 6 mjeseci i bolji su nego što su bili prije 3 ili 4 godine. G. Mrčela to ističe jer je i sam bio član sudačkog vijeća koji je bio u prilici ocjenjivati suce koji su htjeli napredovati. Za napredovanje se kriteriji sada izražavaju u bodovima pa se onda svaka pojedina aktivnost izražava vrijednosno koliko god je to moguće objektivno. G. Mrčela naglašava da čisto objektivnih kriterija nema, čak niti statistički podatak o ukinutim i donesenim presudama nije posve objektivna kriterij jer on ne pokazuje strukturu i ne pokazuje vrstu postupka u kojem je ta odluka donesena. Ono što suci doista nastoje raditi u svom poslu jest raditi nepristrano, pošteno, zakonito i savjesno, međutim i njima mora biti omogućeno da budu provoditelji mjera za učinkovitost pravosuđa. G. Mrčela smatra da treba jasno i glasno reći da nisu svi suci dobri niti kvalitetni te da u sudačkim redovima ima sudaca koji ne zaslužuju biti suci. Neki koji ne zaslužuju da budu suci više nisu suci, jedni iz razloga jer ih je Državno sudbeno vijeće razriješilo te dužnosti nakon provedenog stegovnog postupka za počinjeno stegovno kazneno djelo, a neki zato što su pravomoćno suđeni za koruptivna kaznena ponašanja i sada izdržavaju kaznu zatvora. Međutim, g. Mrčela se vraća na ono što je rekao predsjednik Vrhovnog suda g. Hrvatinić te smatra da reći da u Hrvatskoj ima 5 ili 7 dobrih sudaca, a da ostali nisu dobri suci, nije točno jer to nije mjera koja će podići ugled sudbene vlasti, a niti će doprinijeti provođenju reformi pravosuđa. Pri tome g. Mrčela ponavlja da je točno da ima sudaca koji ne zaslužuju da budu suci. Ali u takvoj situaciji te suce treba imenovati, a ne paušalno iznositi „ime sudaca koji ne..“, nego ako netko zna ime i prezime suca treba to reći predsjedniku suda, jer su predsjednik suda i ministar pravosuđa dužni pokrenuti stegovni postupak ako netko kao sudac ne ispunjava sudačke kriterije, ne ispunjava zahtjeve profesionalizma i ne izvršava svoju zadaću. G. Mrčela ističe da nikom nije u većem interesu da se riješi suca koji je koruptivan i koji nije onakav kakav bi sudac trebao biti nego upravo

sucima, jer je upravo sucima najviše stalo do ugleda sudačke profesije. Napominje da Udruga hrvatskih sudaca nikada nije stala iza suca koji je stegovno tretiran, stegovno kažnjen ili proglašen krivim, niti će iza takvih sudaca stati. G. Mrčela zna da kriteriji imenovanja i ocjenjivanja nisu savršeni i traže svoju popravku, isto kao što svoju popravku traže i imovinske kartice jer tu u provedbenim propisima nije štošta jasno pa je pitanje kada treba prijavljivati novo stečenu imovinu, itd. Međutim g. Mrčela smatra da je Republika Hrvatska u jednom času dosegla jedan civilizacijski i demokratski standard što se tiče stalnosti, neovisnosti i nepristranosti sudbene funkcije i to propisala Ustavom. Kasnije stvari koje su se dešavale, uvođenjem probnog roka od 5 godina i smanjivanjem sudačkih plaća sigurno nisu bile mjere koje su podržavale tako dosegnuti standard nego su predstavljale smanjenje, osobito ako imamo na umu razlog zbog kojeg su te stvari napravljene. S tim u svezi, g. Mrčela završava konstatacijom da prijedlog i razmišljanje o tome da bi trebalo provesti privremenu suspenziju stalnosti sudačke dužnosti nije mjera koja će podići reformu pravosuđa i koja će podići učinkovitost pravosuđa imajući na umu dosegnute standarde i imajući na umu da suci sigurno nisu jedini krivi za stanje sudbene vlasti, podsjećajući na ono što je rekao predsjednik Vrhovnog suda o tome, koliko su suci riješili predmeta. Stoga se g. Mrčeli čini da je takav prijedlog jedan relikv prošlosti za koji smo mi vjerovali da je na ovim prostorima civilizacijski i demokratski nadvladan.

Predsjednica Nacionalnog odbora, prof. dr. sc. Vesna Pusić zahvalila je svima na konstruktivnoj raspravi, te iznijela zaključke skupa. Posao na reformi pravosuđa i naročito podizanju kvalitete sudovanja i ljudi koji rade u sudstvu je, po njezinom uvjerenju, posao na završavanju države. U tom smislu država nije završena i pitanje kako će ona izgledati ovisi u velikoj mjeri o reformi sudstva i reformi policije, a što su dva temeljna i prvobitna razloga za uspostavljanje države u povijesti. Gđa. Pusić ističe da razlike u tom pogledu danas više nisu ideološke ali jesu svjetonazorske, postoje svjetonazorske razlike u tome što se smatra dopustivim, postoje razlike u tome koju razinu funkcioniranja nekorumpiranosti se smatra prihvatljivim i postoje razlike u metodama kojima se misli da se to može postići. Gđa. Pusić podsjeća da su do 2000. godine svi plakali nad situacijom u sudstvu, a u noći između 3. i 4. siječnja 2000. godine je ta situacija zamrznuta i pretvorena u „idealnu situaciju“ neovisnog sudstva, što nije bila istina. Stoga smatra da nema nikoga tko je ikad bio na sudu koji misli da je to istina, te ističe da je naš problem puno veći, jer se mora doći do toga da sudstvo funkcionira i onda ga zaštititi u svakom pogledu od bilo kakve politike. No, gđa. Pusić ponavlja da se mora doći do te razine i nije ju moguće uvjeriti da se tolike reforme provode samo zato što sve funkcionira. Jer, prema mišljenju gđe. Pusić, ne funkcionira što svatko tko je ikad bio na sudu zna. Gđa. Pusić sama može nabrojati slučajeve koji traju 15, 20 godina, koji su potpuno marginalni i nema razloga da traju toliko dugo, ne govoreći o osjetljivijim i politički osjetljivim slučajevima, te se ne može uvjeriti da sve funkcionira i da nema nikakvih problema samo kad bi se pustilo da nitko ništa ne dira. Nadalje, gđa. Pusić smatra da legitimitet saborskih zastupnika da predstavljaju građane ove zemlje, saborskim zastupnicima daje za pravo da se za interese građana te zemlje i bore, a interes građana ove zemlje je da država funkcionira. Što se tiče vrednovanja rada sudaca gđa. Pusić smatra da je to ključna točka iako naravno nikad i ništa nije potpuno objektivno, no moguće je barem djelomično na temelju onih pokazatelja koji se daju izračunati, a koje nisu samo prosudba predsjednika suda. Što se tiče potrebnih promjena gđa. Pusić smatra da se politika treba početi ponašati drugačije u ovoj sferi, te da treba preuzeti na sebe odgovornost pa možda i više nego u drugim sferama, jer se ovdje u stvaranju države petljala puno više nego u drugim sferama. Stoga politika ima prvu odgovornost da ove institucije funkcioniraju. Gđa. Pusić smatra da pravosuđe ima odgovornost da se reformira i da predloži mjerljive, učinkovite reforme, a ne da dokazuje da sve funkcionira. Reforme će sigurno vratiti povjerenje javnosti, a bez povjerenja javnosti ova vrsta institucija ne može funkcionirati i gubi svoj pravi smisao. Gđa. Pusić ističe da će članovi Nacionalnog odbora a i ona osobno inzistirati na tome i podržati sve one koji stanu iza reformi koje vode boljitku, a što se tiče ove rasprave gđa. Pusić preuzima na sebe odgovornost da ova rasprava bude prvi dio i da se prisutni u roku od nekoliko mjeseci ponovno u istom sastavu sastanu pred hrvatskom javnošću, dakle pred

medijima koji imaju velik interes, kako bi se vidjelo što se u međuvremenu dogodilo. Gđa. Pusić se nada da je iz današnje rasprave hrvatska javnost, kojoj je ipak najviše stalo do dobrog funkcioniranja sudova, dobila uvid u situaciju, planove reforme i kakva je sada situacija što se policije i što se pravosuđa tiče.

Zagreb, siječanj 2009.